

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишње 1 фор.; за Србију 2¹/₂ дин.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

СРЕТНО НОВО ЛЕТО!

Кад човек са бројанице својих дана спусти у прошлост 365-дневни подвиг свога труда и рада, а он мало застане да одахне, па да с новом снагом, ал' и с новим мислима и новом жељом крене опет скривеним тајнама будућих дана својих; па тек, кад је у мислима прегледао прошлост и проучио онај дуг низ својих трудних дела, тек онда се баца мислима и жељама својим у будућност, која је свима смртним сакривена, а коју сваки тако жељно тако радо хоће да види и сазна. И баш та тежња, да човек завири у тајне своје будућности, баш то га подстиче, да што јаче и чвршће притегне своје душевне и телесне силе, да само доспе до оне среће и задовољства, које му нада његова казује, и жеља тражи, а која се из прошлости може у нечем и докучити.

И ми смо с нашим радом доспели ево на ивици своје друге године и стали смо већ на праг треће године, па ваља и ми да застанемо и да погледамо за собом на низ наших трудова и подвига, па да онда пустимо мисли и жеље, да нам по томе судбу и будућност сликају.

Наш је пут кратак, труди још незнатни; али ипак можемо с радосним осмејком погледати на ту кратку прошлост, јер смо на путу своје сусретали већином весела, предусретљива лица, пуна добре воље за општу народну ствар, којој смо

се и ми посветили. Истина, сретали смо и немилостива срца, немарна за сваку јавну народну ствар. Ал тих је мало било; и шта смо приметили на путу нашем; да су већином све те ладне душе провеле детинство своје под туђинским просветним зрацима. Што је однеговано у кругу природне српске мајке, у кругу неокуженог и туђинским васпитањем не помућеног погледа, све је то чилије, једрије, своје и себи радије и вољније.

С тим тако стеченим искуством можемо онда радосно погледати у будућност нашу, јер смо уверени, да је у нашем народу све мање таквих Српкиња, које се туђе свога, које се устежу, да у добрим делима а за срећу свога рода и народа пораде што и подигну својој души трајно задовољство, и у потомству своје оставе вечно признање.

С тога, ми смелим погледом, пуним срцем, лепшом надом ступамо на праг нове године, јер знамо, да ће се наше мајке, наше љубе и сеје за нама радо и вољно све више гомилати у добротворне задруге, све истрајније и вољније делати на општој просвети, хришћанској доброту и бољем напретку нашег измученог и напаћеног народа.

У то име поздрављамо своје претплатнике, своје сараднике, своје пријатеље и васцео народ српски са: сретно ново лето!

се о бадњем вечеру уноси у собу код Немаца протестанске вере, на и код рим. католика. На њему се запале силне свећице, а о гранчице се навешају разне играчке за децу, колачићи и други поклони.

Овај је обичај већ тако завладао у последњим годинама нашим варошким домовима, да смо већ почели читати у нашим неким листовима огласе, где се за божић нуде лепе „Јелке“ на продају; а ми смо томе сасвим противни, не само из оног узрока, што смо горе навели, да ће нас ти нови обичаји временом оделити и оцелити од нашег народа, — јер он је постојан и чврст у својим старим обичајима, те не верујемо, да ће се икад приволети томе и завести „Јелке“ место „бадњака“ — него смо противни и с тога, што ће нас тај нови обичај увући у нов и излишан трошак. А данас је тако време, да се треба чувати и да ваља избегавати сваки излишан трошак, ако хоћемо и и ако желимо, да поред штедљивог и чуварног Немца, Мађара и Словака опстанемо. Наши су многи обичаји по себи с великим трошковима скончани, при крштењу, венчању, свечарствима, погребима и т. д. а за даривање деце имамо „материце“ и „очевице“, који и тако падају баш пред божићне празнике, па сад још да заведемо и ове обичаје с „Јелком“, где се опет троши и избацује немилице гомилама новца на непотребне ствари, те онда се не треба чудити, што наш варошанин поред туђина пропада и назадује. А с друге стране ти силни поклони и не упливишу на децу добро, јер их засићују и мазе, па и не уму деца да их уважавају и цене, постану блазирана. Поклони, што су ређи, тим су милији, а тек кад су мили и кад дете обрадују, тек онда имају и васпитну цел, јер и та страна треба као и сваки

други чин код деце да има васпитну цел иначе је без икакве вредности.

Истина, наш дични и уважени песник Змај казује, да је „Јелка“ заведена код браће Руса и да је по томе словенски обичај, те као таквог би ваљало и ми да заводимо. Ал то не треба да нас одводи од наших лених обичаја. Шта штошта има у нас, што у Руса и других Словена нема, а шта опет у њих има, што у нас нема, па зар сад, да купимо њихове обичаје па да пресађујемо у наш народ а своје рођење да напуштамо, да само тим туђем места начинимо?! Тако далеко не треба да идемо. А врло је велико питање: е да ли је „Јелка“ поникла у руском ил другом словенском народу, ил је пренешена од других северних народа у Русе. Како се зна, да је руски двор пореклом немачког племена, и да се тамо поглавито доводиле принцезе из немачких владалачких породица, па је лако могуће, да је тим путем пренешен тај обичај и у народ руски.

Тога обичаја немају ни Енглези, ни Французи, ни Швеђани, ни Норвежани, а налази се од најстаријих хришћанских времена у Немаца, дакле је по свој прилици потекао од њих.

Ми смо држали, да је нужно, да се наше матере потсете на те околности, па да у будуће избегавају у опште, а о благим данима на посе све туђе обичаје. а да се држе својих народних обичаја, особито оних невиних обичаја, који наводе децу и околину на узвишене мисли племените жеље, хришћанске врлине, па кад се ти наши лепо обичаји укорене у срцима наших потоњих мајака и очева, и здруже с родољубивим осећајима: онда се више не морамо плашити, да ће нам се народ погубити, да ће га туђинштина потлачити.

СРПСКЕ МАТЕРЕ И СРПСКИ НАРОДНИ ЈЕЗИК.

У повесници човечанства свако је доба имало по нека важна питања, с којима се човечанство занимало, и које је по кад кад решавало читавим потоцима крви и тисућама људских живота. Од тих питања из прошлости мно-

га су већ са свим решена и расчишћена, а нека се протежу чак и у данашње дане, те се још и дан данас троше о њих силне речи и ломе се толика пера. Но многа од ових питања, што можда немају велике важности по живот људства, хоће

већ са свим да легну, и да се изгубе испред других, и важнијих, и озбиљнијих питања, која ће бити кадра да усреће и да унапреде човечанство.

И данашњи век има многа своја питања, с којима се у овај мах занима човечанство. Но између свију истакло се, и сваким даном све се већма и већма истиче, питање о народностима, тако звано народносно питање. Напредно данашње време пробудило је све народе, и упутило их, да пажљивије и озбиљније промотре све оно, што бива међу њима и око њих. И они промотрише и проучише све те прилике, и — распознаше се. А из овога распознања пониче то толико важно народносно питање, које хоће да створи себи засебно доба у повесници људској.

Сваки народ сазнаде све оне, који имају с њиме једнаке тежње, једнаке жеље и једну мету: обезбеђење народне будућности, привуче их као сродне себи ближе, да тако јачи буде према онима, који имају са свим супротне тежње од његових тежња и жеља. Сваки за себе постаде као нека велика породица, и сваки за себе заче особенији живот, да би се тако што већма истакао са својим особинама, и тиме јаче избио на површину као жив и свестан народ.

Па какве су те особине, што су кадре да даду појединим народима народносно обележје? То су језик и обичаји народни. Те с тога сви народи, који имају да је данашњи век век народносног питања, труде се и старају, да сваки што боље укорени свој језик и утврди народне обичаје, да се тиме јаче разликује од других народа

Укореењивањем и ширењем језика свога, неки народи чак и тако далеко иду, да и другим народима хоће скоро на силу да наметну свој језик, само да би што више чланова могли бројати у својим редовима, и да би што јачи били у оном одсудном часу борбе, који кад тад мора наступити међу народима. Ово насилно ширење језика постоји нарочито међу оним народима, који су у тој срећној прилици, да у својим рукама имају и државну власт. И ко с пажњом прати дневне догађаје, наилазиће скоро свакога дана на оваке

насилничке кораке, који често задају велике ударе оним народима, против којих су наперени.

Не треба ваљда ни да кажем, да и српски народ често пута мора да искуси оваке противничке тежње и смерове, и да му се даје и сувише прилика, да сазна, е је данас баш заиста век народносног питања. Па то смо ми силом прилика и схватили, па дао би Бог да прође на томе, што смо у прошлости искусили, те да бар у будућности будемо поштеђени; — али тешко, врло тешко! Нама ће тек од сада да се врх главе надносе црни гавранови, тек од сада ће да учестају злогуки крици совуљашки! Да Бог да, да не буде тако!

И ми, посред тих црних изгледа за будућност, стојимо тако слаби и сиротни са одбраном. Државне власти немамо у својим рукама, школе нам већином комунаљене, те ни тамо не можемо да радимо на утврђивању наших народних обичаја и укореењивању народног нам језика, где би смо иначе могли учинити нешто. Изузев доста малени број вероисповедних школа, остаје нам сада за одбрану још само српски породични дом и душа дома тога — српска мајка.

Но ипак за то не треба да очајавамо; јер ово, што сам мало час споменуо као нашу одбрану, двојином је и тројином јаче од свију непријатељских начина за нападај, па и поред свега противничког усиљавања кадро је да нас очува и одржи. Али, да би могли и да постигну то, морају и дом српски и српска мајка бити одушевљени и загрејани српском мишљу и српским осећајем.

Породични дом српски одлучно подлежи утицају српске мајке, јер једино она ствара онај дух, што ће њиме да провејава, те с тога нећу говорити о раду породичнога дома посебце, него само о раду српске матере у њему, а у том ће се налазити и сав рад породичног дома као подређен.

Дакле да пређем на ствар.

Да бисмо се ми могли у овим тешким приликама одржати као народ, мора сваки српски породични дом бити најсавеснији чувар језика и духа српскога. У њима мора свака реч и свака мисао бити

скроз српска, а сви осећаји, што из њих потичу, морају бити искључиво српском мишљу загрејани. Српска мајка, као што већ рекох, душа породичног дома српског, треба да већ одојче своје успављује српском песмом, српском песмом треба да га буди, српским речима да му тепа. Сав онај велики унутрашњи живот, што се тек почиње доцније да буди у маленом српчегу, мора српска мајка родољубиво и савесно утврђивати у српском духу, не треба да допусти да се ма један трунак само странског и туђинског осећаја увуче у њега. Она треба да говори са својом децом само српским језиком, и то не само због тога, да очува своје дете Српству, него и ради среће и будућности детета свога; јед где се још из малена на разним страним језицима туткају и бркају у детињу душу свакојаки утисци и осећаји, од тога детета никад не ће бити ни ваљан — човек, а не још и ваљан члан свога народа. Пружање оваке збрке утисака са свим је то исто, као кад бисмо детету од две до три године давали и најопасније ствари да се игра с њима; као н. пр.: пушке, сабље, жигице и т. д. Овим би дете врло лако могло нанети квара телу своме, а могло би и животу крај учинити. А оним првим убија се душа детиња, од тога учмањује разум његов, те је права жалост погледати потоњег човека, који је тако негован у детињству, како је ограничен у мишљењу своме.

Обазримо се само мало унаоколо, па ћемо видети вазда таквих наших породичних домова, где се са децом већ у другој, трећој, и четвртој години живота њихова говорило разним страним језицима; па шта је било позније са том децом? — Ја не ћу да одговорим на ово питање, нека одговоре на њ' ти сиротни људи с животом својим. У њиховом животу најочигледније се види и показују жалосне последице таког настраног и маћехског васпитања.

Те с тога нека матере српске тако негују своју дечицу већ у повоју, да доцније при проговарању и при пробуђивању самосвести им могу они све представе из спољашњег света што лакше упознавати, и да се утисци од тих представа

што јасније и одређеније могу упијати у душу њихову. А то ће оне тако постићи ако буду своју децу скроз српски васпитавале.

Кад доцније деца стеку толико представа и схвате толико појмова, да већ и сама могу да у приличној свези мисле и говоре о разним стварима, и тада не треба Српкиња мати да напушта своје васпитање у српском духу, него нека и онда сваки њен рад у овоме носи на себи јасно обележје српскога духа и српске мисли. У том развијенијем добу нека или пева наше лепше и за њих схватљивије народне песме, нека им приповеда српске народне приповетке, а у шестој и седмој години може по што шта згодно приповедити им и из српске прошлости, о српским јунацима и т. д. А да ово певање и приповедање може да буде од великог утицаја на пробуђивање виших чустава и осећаја у детињој души, могли би смо доказати многим примерима из живота наших најодличнијих људи. Управо ретко да који од наших важнијих мужева није запамтио по који благи лик старе мајке, тетке, стрине или Српкиње дадиље, и да се с пијететом сећа оних срећних и блажених часова детињства, кад је седећи на материну крилу или по крај пећке, слушао миле звуке наших дивних народних мелодија или за онај шарени живот у нашим народним приповеткама. Знам да се и сад многа душа наших великана разлије у неко мило и свето осећање при успомени на те златне и безбрижне тренутке. Ето и сам наш највећи песник, наш дични Змај кад се по који пут пренесе успоменом у доба детињства свога, сети се своје миле тетке — Мике, која је — као што пише г. Антоније Хаџић у животопису тога великана — знала много јуначких песама, па је њима забављала нашега змајића.

У пређашња времена негован је подмладак српски и по најотменијим нашим породицама уз српску песму и искључиво уз српску реч, те су тако и били сви наши богатији људи већином примерни Срби, што нам показује и многи лист прошлости наше; али од како се ово промени, видимо ми потомке њихове не само утопљене у таласима туђинштине, него уједно и мо-

рално и материјално пропале. Истина, да овој пропасти њиховој има више узрока, али и васпитавање њихово у туђинском духу за цело да не стоји на последњем месту. Да су они однеговани у чисто српском духу, они бише доцније били задовољни са својим положајем у српском народу; али, настрано васпитани, са свим несрпским начином, бише они изгубљени за српски народ, прибише се уз други већи народ, где несу наилазили на толико уважавање, какво су они желели, и старали су се, да расипањем постану што припознатији, те онако и видимо, где се скоро са свим похарчише све веће имовине српске. А чим пропадоше ти наши несрпски Срби материјално, пропадоше уједно и морално, јер за младости несу били спремни и за непогоде у животу; околина њихова најмање је лупала главу о томе, шта ће бити доцније од тих људи, ако им усахну богати новчани извори. Но, све да су се и не знам како трудили око њих, да их потпуно спреме за живот, ипак не бише таким васпитавањем, странског и туђинског духа успели у томе, јер тако васпитавање нема основа.

Основа правом васпитавању може бити само матерњи језик. Ко не зна добро свој матерњи језик, неће никада научити ни који туђ језик онако као што би требало. Знаће из понеког туђег језика штрбецати више или мање, али ће то бити далеко од доброг и потпуног знања и познавања дотичног језика. Једино чистим матерњим језиком може се у деце одређено и јасно развијати моћ мишљења и расуђивања, и само она деца, која су од најмлађег доба живота свога васпитавана у чисто народном духу и једино матерњим језиком, моћи ће позније бити велики људи, ако им уз то и друге повољне прилике буду на руци. Матерњи језик је основа и свима знањима, наукама и вештинама. Само са његова постоља могу у појединим народима ускрснути генији и таленти. А да је то баш заиста тако, можемо се уверити и из културне повеснице наше. Док толико коло наших негдашњих ватрених присташа „славено-српског“ начина писања не мога да нам даде ни једног генија дотле одмах први покрет

за чисти народни језик даде нам читав ред великана: *Вука, Даничића, Бранка* и др.

Држим да би сувишно било, да и на даље истичем велику важност матерњег језика, јер ће се она јасно моћи видети и из овога, што сам до сад споменуо. Те због тога и опет међем на срце српским матерама, да са свим силама својим негују српски језик у породичним домовима својим, да га што већма утврђују и шире међу децом својом, јер само ће он, као матерњи језик наших Српчића, бити кадар, да као здрава и снажна основа одржи на себи и највећу зграду науке, што ће је млађани синови и кћери српских мајака да прибирају по вишим школама и заводима, и само ће он бити кадар, да умно високо подигне омладину нашу, да се сав народ може поносити и њоме и српским матерама, које су биле кадре, да толико утврде народни наш језик у подмлатку нашем и свом, да овај може посредством њега јасно да сазна и распозна сав широки свет, и све оно што у њему бива.

Као што се дакле, види, матерњи језик има веома велик значај као основа домаћег васпитавања и доцније школске наставе. И, у колико га Српкиње матере буду родољубивије и савесније неговале и шириле међу децом својом, у толико ће српски народ стицати све више и више својих чисто народних великана.

Но, колико год користе српске матере тим неговањем народног језика своје подмлатку, толико исто користе тиме и самом народу нашем. Али сам језик за себе још не ће имати користи по народ, ако се не буде уза њ' и дух српски усађивао у Српчиће. Ма који језик без народног духа то је то исто, што и човечје тело без душе, дакле као мртво слово на хартији, кад му нико не даје гласом живота. Због тога поново морам нагласити, да српске матере треба да у својој деци пробуђују и утврђују и српски дух, а то ће моћи постићи народним умотворинама и нашим лепим народним обичајима. Далеко бих заишао, кад бих узео да изређам све те обичаје, те с тога се и не упуштам у то, уверен, да их српске матере добро знају. Само некојом приликом не треба да их

изостављају, а одржавајући их треба уједно и да децу своју потпуно упознају с њима.

Савесним и родољубивим неговањем и ширењем српскога језика, српскога духа и српских обичаја изоштриће српске матере код народног подмлатка наше народне особине, и онда не треба да се бојимо ни највећих туђинских навала, јер ће се оне одбијати од чистих српских груди као таласи од тврдих стена. А кад би српске матере дан-ноћ, на свакоме кораку своје овако српски васпитавале подмладак свој, онда би била обезбеђена и ујемчена будућност српскога народа за вечита времена.

Дакле, као што се из досада реченога јасно види, сва будућност српскога народа и сва одбрана наша против противничких нападаја на име и језик српски стоји, сред ових тешких прилика, једино у рукама српских матера. До њих стоји и то, да сваки наш породични дом буде чисто српско гњездо, из којег ће да улећу у свет само прави српски тићи. Но не могу да пропустим, а да овде још и то не нагласим, да српске мајке бодро чувају те наше малене тиће од улетања у туђа гњезда, а то су: страна забавишта и страни заводи. Та туђинска гњезда могла би покварити сав њихов рад, она би могла од тих наших младих соколића створити доцније црне гавранове, којима би Српство и будућност његова била последња брига.

Те за то оканите се, матере српске, васпитавања деце своје по овим местима, јер она ни најмање несу кадра да умно подижу ваш и народни подмладак, него обично збркају и поруше и сву ону основу ума и духа детиња, што им је родитељски дом дао. А да та деца, која се неговала по тим туђинским забавиштима и заводима најмање маре за народ свој, за то већ имамо стотинама доказа

Завршујући ове редове, не могу, а да овде не наведем још и ону жељу, што испуњава срце сваког правога Србина; а то је та, да српске матере што више мисле о срећи и будућности српској. Па, ако се испуни ова српска жеља, те српске матере почну с одушевљењем и родољубљем да мисле о ономе, што би нас могло сачувати од пронасти, онда не треба да стрепимо ни од највећих туђинских навала; јер:

„— силна мисао људска,

Кад је љубав загрејава,

Може гробље да оживи,

И да прошлост васкршава“ —

вели Војислав Илић, наш иначе сувише нежни песник. Ту мисли на љубав у опће. А колико би тек била кадра да учини, мисао, што повире из материнске љубави наших Српкиња матера, кад се зна, да је материнска љубав најчвршћа?

Српске матере, покажите нам то! —

Љ. Л.

ПРИЈАТЕЉСКА ПИСМА.

II.

(Пред игрању)

ц. 18/XII. 80.

Мишете ми, госпо, да је Милица већ велика, и да ћете је ове године водити на играње. — Радујем се с Вама Миличину напретку, а умереном игрању нисам се никада противио. И то је једна радост младога века, а прва младост је као неки сан, кога човек мора одспавати. Пробуди ли се прерано онда су му зрелије године буновне, као оно дан после непрспаване ноћи . . . Цела је истина што се вели да „Нема рода без цвета.“ Кога збиља живота још у младо-

сти стигне, тај свене као оно заметак у цвету, кад га прерана припека опари. „Den Jugendlosen gebricht die Mannheit.“

Него опет . . . опет! — То „опет“ тиче се Вас, драга госпо, и хоће да Вам каже, како и тај лепи сан мора имати свога анђела хранитеља. Родитељ треба да бди и пази док му дете младачке снове снева; док за шареним сликама своје сановне маште лута . . . Добри родитељи то и чине, али гдекада без успеха. Често, врло често спотакне се сва њихова мудрост баш о оно, што их у томе води: о најплеменитији осећај; — о родитељску љубав и милост. Та колизија срца и ра-

зума помути их, па онда изађе оно, што Виктор Иго тако лепо карактерише овим речима: „Quand il sagit de seux. que nous aimons, notre prudenu invente toutes les folies.“*)

Ви се чудите овим речима, а не би требало. Та и сâми знате, да и код вас није много боље. Колико пута сам Вас ја већ ухватио у истим приликама, од сада ће „милостива мајка“ у вама све боље напредовати па све више грешити. Јесте чудно, али је истина, да баш та безгранична љубав материнска лебди често као зла коб над дететом, и истина је што наш народ вели: „У милостиве мајке крастава деца.“

Не верујете? — Да вам дуго не тумачим, узећу одмах конкретан случај. Кад је већ о томе реч, нека буде пример играња и играчке. Замислићу Вас и вашу кћер у тој прилици, па ако погодим, онда сам истину рекао . . .

Настала зима, а почеле и забаве. Чује се о многим и сјајним играчкама. Ето, прва је, већ није далеко, а на њу ћете зацело ићи. Истина Милица нема још ни пуних шеснајст, — „рано воће брзо труне,“ па се бојите, да ће се већ до двадесете преживети, кад тако рано почне, — али шта ћете: дете навалило, па нисте ради да јој вољу кварите. И друге рано почињу, а Бог зна хоће ли дуго девовати и за кога ће поћи, па нека бар код мајке наужива . . .

Него није доста рећи: „ићи ћемо;“ — треба се ту и спремити, а то је велика брига. Као да Вас све гледим, тако знам шта радите. Девојка још на две недеље пре играчке трчи на све стране по најновији „Bazar“ „Modewelt“ или „Frauenzeitung,“ а Ви конферирате с Милицом и шваљом. Ваше је мњење, да је Милица још девојчица, и да би јој најбоље приличила проста, бела хаљина без велика накита, али ћерка и шваља не даду ни проговорити. Миличине другарице ће у свили, атлазу и чипкама; у цвећу и перју, па како ће она тако? Најпосле дођете и ви до уверења, да ни Ваша кћи није гора од других . . . А је ли чудо? „Мати ко мати:

*) Кад се тиче оних, које ми волемо, онда наша мудрост изнађе стотину будалаштина.

свака је рада, да јој је дете најбоље, најлепше,“ па у тој жељи не замера.

У тој истој жељи прелазите и Ви, једну међу за другом. Не питате, шта ће коштати, и хоће ли Вашем стању одговрати само где ће се све то наћи? Недељу дана идете од излога до излога, и тражите. Снег, лапавица и ветар, а Милица као бесомучна јури по вароши. Није Вам истина право — некако се десило, да јој у овај мах може влажно време и ход јаче шкодити — али шта ћете; њој нико не уме по вољи узети. Нека бар први пут буде све онако, како она жели . . .

Прошло и то. Изнашли сте, покуповали сте, па сад ваља удешавати. То ће Милица са шваљом, а да их нико не види, завукле се у ону стражњу малу, влажну собицу, па раде од јутра до мрака. Милица нема кад ни да једе, а камо ли да се уљудно умије и очешља. узбуђена и раздражена као да слабо и спава, а Ви знате шта је — „дете је, а прва радост“ — па је и не дирате. Кад ко за њу запита, извијате, да није код куће, а кад се отац наљути што чувава седа за ручак, изговарате је на сваку руку. Не смете сами себи да признате, како сте у правој, разумној родитељској љубави већ много попустили; како без отпора гледате, где Вам дете умором и неуредним животом здравље губи.

Или Ви то и не видите? Зар не примећујете, да се ових дана изгубила, да је много блеђа него обично. Гледајте, како су јој очи у главу утекле и како их је подсео широк црн колут као каква гадна сенка? Зар не осећате по одговорима, како је раздражљива и сетна, што пре није била? Мислите ли Ви, да оно мало сјаја из очију значи живахност и здравље? Та то је само израз нестрпљења и радости; то је само знак оне буре, што јој се у души подигла, — то је раздраженост живаца . . . А Ви ту буру не стишавате? . . .

Сад већ би, али је касно, драга госпо! Забринули сте се и Ви, шта се од детета учини, ал' немате снаге, да разуму узде дате. Срце се у мајке отело, па не може против воље ћеркине. Сад већ нема повратка, али се тешите да ће други пут бити друкчије. Ако још узиде на играчку,

ви ће те је спремити, а она ће слуша-
ти . . . . Дабогме!

Једва једаред опреми кћер. Све је готово, и Милица већ почиње да се облачи. Нестало умора, нестало бледила, него јој с лица сија радост и ишчекивање. Све јој је по вољи, само се још мало брине, хоће ли хаљину саставити и ципеле обући. Кад јој је шваља удешавала, рекла јој је, да ће још ушити, само да буде тања, а ципеле су за један број мање него обично.

И доиста, ето невоље. Ципеле је некако натегла, ал' с хаљином је кубуре. Није данас за то цели дан ништа ни окусила, па опет не може у струку саставити. Стежу сви редом, али бадава. Отац већ љутит, па хоће да остане код куће, али Ви погледате у сузно око Миличино, па стишавате. „Ићи ће; ићи ће; само полако, само се ти не мешај у женске послове.“

И гле доиста иде. Па како још дивно стоји! У радости заборавили на све. И не видите, како Вам ћерка у том оклопу једва дише. И не питате шта ће бити од плућа и желудца Ваше јединице. Тек кад јадну девојчицу поче подузимати хладан зној, тек кад се она румен с раздражена лица поче губити у мртво бледило; тек кад видесте, како испресецамо потхваћа: сетисте се да је јако утегнута, и да јој може баш збиљски позлити. . . Милица већ сад муке мучи, али не да рећи, а шваља је тако вешто изговара, да Ви немате куд. Још и то допуштате, да јој ружичастим пудром истаре лице и рамена, како би зној покупили и бледоћу покрила . . . па

сте блажени, што Вам кћи изгледа као луткица.

Али и јесте баш права луткица. Чисто се сама себи допада, те час — по, а она крај огледала. Ви опет као свака брижљива мати чувате своје дете, па сте међу тим сами одабрали топле хаљине, чиме ће те је заогрнути. А и како не би: Милица је лако обучена, (рамена и руке су јој голе) раздражена, осетљива, уморена, а на пољу је јака зима, па може озеисти. Мора се заогрнути.

Да видите: не мора; шта више, кћи се грохотом смеје нежној брижљивости своје мајке као каквој безазленој жељи. . . а и шваља уз њу. О огртачима ни разговора. Ко би тако тешке хаљине навлачио на ово, што стоји као дах? Како би то после изгледало? Хајде какву лаку махрамицу, ал' што тешко зимско — ништо! Баш и ако наиђе кихавица, севање, зубобоља или тако што, зар су то болести?

Шта? Зар и ту морадосте попусти-ти? Зар и ту не стадосте на ноге праве, брижне мајке у одбрану свога детета? Зар Вас и у тако замашном питању изневери разум?

Сад нећу даље драга госпо! Писаћете ми јамачно јесам ли погодио. Чисто бих волио да нисам. Ако погодим, желео бих, да Милица не добије ни кихавицу а камо ли што озбиљније, него да с игранке понесе најбоље успомене. Ако не погодим, молим Вас у напред за опроштење. Ви ћете бити онда једна од оних матера, које су врло ретке, и којима ће се увек радо поклонити

Др. М. Ј. Б.

Л И С Т И Њ И.

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Школска светковина у Новом Саду. О св. Ани (Зачатију Богородице) 9. (21.) децембра пр. год. славила је новосадска срп. основна и виша девојач. школа свога домаћег школског патрона. Још од давнашњих времена примиле су ову светитељицу наше основ. нар. школе за свога патрона, па ју и данас славе поред св. Саве. Ове године придружила се тој светкови-

ни и добротворна Задруга Српкиња Новосадкиња, те је тога дана делила спремно одело за сироту децу школску, и тим је увеличала ову светковину.

Светковина се одпочела св. литургијом у св. николајевској цркви, при којој је чинодјејствовао новосадски прота и катихета г. Павао Балта, за тим су дошли ученици са свештеником у школску једну дворану и ту је осветио прота

водицу и пошкропио сваку школску собу, а деца су међу тим певала тропар светитељски. По повратку протином изговорио је управитељ више девојач. школе А. Варађанин у кратко значај светковине ове; рекао, да су они сви као породица овде, који славе свечарство ово, да су госпође дошле на свечарство и у место колача и јабука донеле деци сиротој хаљинице, да могу и преко зиме долазити уредно у школу; позвао је децу, да се задрузи тој за то добротворство лепо захвале и пошто су деца у изразу *живиле* изјавили своју захвалу позвао је управитељ по именуце 40 деце и то 38 женске и 2 мушки, да приме своје поклоне: хаљинице и обуће.

По овом је свештеник пошкропио свако дете освећеном водицом и деца се разишла весела.

Слава оваким задругаркама!

„Зора“ срп. акад. друштво у Бечу приређује о св. Сави о. г. 300 годишњу прославу песника српског Гундулића. Приход од те светковине намењује „Зора“ на подизање споменика слављенику овом у његовом родном и славном граду Дубровнику, те позивају срп. народ, да на ову цел пошље и добровољне прилоге.

О забавишту у Мољу.

Мољ, 5. децембра 1887.

Поштовани Господине!

Последњи број „Жен. света“ од ове године донео је једну белешку о срп. забавиштима и у истој погрешно је наведено, да молско забавиште издржава црквена општина. Ствар је у овоме. Овдашње српско забавиште издржава политична општина молска. Забавиља прима из полит. благајне у име годишње плате 600 фор., 100 фор у име огрева и за дадиље одређено је годишње 200 фор. авр. Забавиште је смештено у дивну, нову зграду, у којој је и стан забавиљин. Осим тога у истом је здању и једна наша школа као и стан учитељев. На ту зграду утрошила је цркв. општина до 10.000 ф., а и ту је суму новца ли за ту цел подигла из полит. благајне, када су и суграђани нам Мађари у ту сврху толико новца утрошили. Забавиште је снабдевено потпуном збирком фреблових играчака као и красним колорисаним сликама за очигледну наставу, а тако и потребним намештајем. Деце имаде за сада до 80; забавиља је гђица Зорка Јелчићева, која је и питомица срп. цркв. општине молске. Њој помажу у раду још и 2 дадиље. За забавиљу сиремала се годину дана у Будимпешти; припомоћ цркв.

општине изнела је за то време 600 фор. Што се Мол са срп. забавиштем својим може подићи, и што се позитивно рећи може, да му у Српству још равнога нема, — све то има се захвалити ватреним борцима и родољубима овдашњим гг. председнику цркв. општине и белешнику овдашњем Сими Каракашевићу и Стеви Матићу.

Молим Вас да овај исправак, одн. допуну у штовани лист Ваш уврстити изволите.

С одличним штовањем

Арк Вуковић, учитељ.*)

Виша девојачка школа. Пододбор народне либералне странке у Шапцу тражи од садашње народне скупштине, да се у Шапцу садашња нижа гимназија подигне на вишу и да се оснује засебна виша девојач. школа, пошто у садашњој нижој гимназији имаде међу 350 ученика преко 100 ученица. Надамо се, да ће се народна скупштина одазвати овој оправданој жељи Шапчана

Женски ученици, на руским универзитетима. — 1886. године било је 779. Од њих су 243 посећавале филолошки факултет, 500 физичко-математички и 36 специјално математички. Од ових је било православне вере 587, мојсијеве 139. Неудатих је било 648, а удатих 31. Већина их је била племићског порекла, официрских и чиновничких ћери, и то 437; даље 84 свештеничке ћери, 125 трговачких, 117 грађанских; 10 сељачких 4 ћери простих војника, и 2 странкиње. — Много Рускиња учи се и на страни. Ревности и озбиљности руских ученица чуде се и сами странци и боје се од победе руске интелигенције у скорој будућности. —т—

ЗА ДОМАЋИЦЕ

Платна добра и јефтина. Чинимо поново пажљивима наше домаћице, ко је имају да спремају своје удадбанице, да могу добити за оправу (ауфштафирунг) у Сегедину код задругарке тамошњег српског жен. друштва госпође Амалије Шрутк инцинирке (Szegeden, Boldogasszon sugarút. 24 sz. Szekerke ház) сваковрсног румбуршког креаског, шлеског и кудељног платна за чаршаве од 170—180 центиметара широко, као и разне врсте шифона на комад и на метар. Исто тако *пешкире* с ројтама и без ових; даље платнене цепенце, кухинске крпе, туце од 3—5 фор. Гарнитуре за стô од дамаска за 6 особа по 6·5—7·5 ф. а за 12 особа 15—18 фор. а даје

*) Хвала на извештају. Ур.

се и на комад. На захтевање шаљу се и муштре на углед. Има и готових муш. и жен. кошуља од шифона по 1.5 ф. до 3.50 фор. комад.

Ко наручи овог еспана у вредности од 30 фор. добиће уз плату у натов (per Nachnahme) ствари с плаћеном поштарином.

Ово се платно тка руком наших Ческиња у граду Шенбергу и ова госпођа, као снаја фабрикантова, посредује ову распродају само у интересу наших Српкиња.

Добар „штирак“ за рубље. 4 обичне кашике најбоље сорте штирка, 4 обич. кашике истучена боракса, 8 кашика танко разблаженог „гумитраганта“ успе се у врућу воду и добро се измеша и онда се још 1 литра воде доспе. Том смесом могу се „уштиркати“ 6 шмизли, 6 пари запонака (манжете) и 12 огрлица (крогнова).

Р А З Н О.

Књагиња Милена Спаситељка. 42. број „Глас Црногорца“ јавља, да се три Црногорке, кад се враћале кући с пазара из Ријеке, изврнуле с чамцем, ког су саме веслале рјekom и утопиле се. Црногорци с обале виде и заупуцаше у помоћ. Чује тутањ и књагиња, која је с књазом Мирком иза повратка Књаза Миколе I. заостала била на зимњем дворцу на Ријечи, па кад разумеде шта је, заповеди и својој стражи да заупуца изишавши међу сакупљени народ повика: „Ха, соколони, помозите, тако мајке не жељели!“ На то се загнаше сви на воду и за један час извадише две жене из матице, а трећу нису могли наћи, па и те две биле обамрле. Књагиња заповеди, да се донесу у двор у кухињу, где је топло било. Па како је имала у двору само две слуге и то невеште, засука она сама рукаве и стане трети и раскопчавати жене и толико је трла, дизала, брисала, док их није и оживела. Кад се живот приметио, била је књагиња, које од напора, које од оне топлоте у кујни сва окупана у зноју. Убриса лице своје и удали се, а жене прогледаше и онда ће једна другој: „Хвала богу, друго, јадна, мени се нешто привиди, као да ту бјеше књагиња!“

Кад је већ било осим сваке сумње, да је дело милости хришћанске успело, нареди књагиња те се донесу два лепа потпуна женска одела златом везена, и обуку се спашенице. У том се већ било нашло и треће мртво тело, које књагиња лепо опреми и о свом трошку сахрани и изјави, да ће се она побринути и за оно тро-

је сирочади, што су заостали иза ове утопљенице.

Сутра дан беху дошли и неки рођаци спашених жена, јер су чули шта се збило с њима. И кад су жене сасвим к себи дошле изађу пред књигињу и благосиљали су своју спаситељку с целим искупљеним народом.

Тако лепо и племенито дело књагиње Милене заслужује, да јој и ми из ове даљине довикнемо: „Бог ју милостиви наградио сваком срећом!“

Срећке за хрватски учитељски дом вучене су, као што је у прошлом броју нашега листа јављено, 10 новембра о. г. и од сваке серије добила су по два броја разних, понајвише женских домаћих накита. Нови Сад и околина добили су на распродају серије бр. 689 и бр. 700. Из серије бр. 689. извучени су бројеви: 95 и 12. Први број добио је боцу и 6 чашица за шљивовицу, а други посуд за цвеће. Од серије 700 извучен је број 19 и 46. Први је добио оквир за слику, а други чешаљ. Згодитци ће се издавати сваки дан а умољавају се купци да се својим срећкама обрате на средишни одбор „Савеза хрватског учит. друштва“ у Загреб.

Дар руској царици. — Госпође у Русији хоће да дарује руску царицу једном машином за шав, и тиме да јој видљивим знаком искажу признање на њеном заузимању око унапређења ручног рада. Машина та биће од чистог сребра и злата. Цела ће машина бити дивно израђена, горња плоча ће бити од скупоценог камена а заклопац ће бити на обличје царске руске круне. Сви остали прибори биће богато окићени.

Колико се у Петрограду троши годишње на добротворне цели. „Церковный Вѣстник“, што га издаје петроградска духовна академија, саопштава о томе ове податке: „Ма што се у данашње доба до крајности развио практичан материјализам и саможивост, ипак реч Христова о братољубљу и помагању сиромашних налази жива одзива у срцима правих хришћана и синова цркве. То се види по свотама, које се жртвују на добротворне цели. Тако у Петрограду има 728 различних добротворних установа и на добротворне цели троши наша северна престоница сваке године 7,600.000 рубаља. Од те своте долази: на новчану и другу помоћ 453.500 рубаља; на сиротишта 1,150.600 руб.; на убошке домове и васпиталишта 2,224.200 руб.; на бесплатну станарину 122,600 руб.; на

издржавање храном 47.000 руб.; на школе 1,137.000 руб.; на болнице и лечебнице 2,500.000 рубаља. Новчани капитали, који су намењени добротворству, износе до 60,500.000 рубаља. Сама варошка управа петроградска троши на општу опскрбу до 1.643.000 руб. Трошкови засебних друштава и особа износе до 1,400.000

рубаља, а остало спада на државну благајницу, на власти, корпорације, друштва и т. д.

Шиваћа машина за џеп. У Паризу је склопљена шиваћа машина, која се мож у џеп носити. Тешка је 440 грама (дакле ни по киле.) Она се може удесити за посао ма на ком столу, а окреће се руком.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА.

I.

Новосаткиња.

Записник одборске седнице добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња држане 3. јануара (22. децембра 1887.) 1888.

Председава: Јулка Радовановићка начелница.

Бележи: Арк. Варађанин перовођа.

Присутне су: Софија Јевтићка благајкиња и одборкиње: Марија Завишићка, Љубица Димовићка, Пава Георгијевићка, Софија Бипарићка, и Љубица Велимировићка.

бр. 78. Чита се записник одборске седнице од 25. новембра (7. децембра) 1887. Одоставе рава се.

бр. 79. Перовођа извешћује, да су начелница и он у име ове задруге на позив ово варошког Маџистрата од $\frac{3}{15}$ децембра 1887.

бр. $\frac{18101}{\text{пол.}}$ у погледу прикупљања прилога за откуп честитања нове године одговорили, да су из задружне благајне издали за божићне и новогодишње милостиње 60 ф. На знање.

бр. 80. Перовођа извешћује, да је у смислу закључка ово-одборског о св. Ани као шкокској светковини у присуству наставника и више грађана поделио изаслати пододбор набављено одело сиротој женској школској деци; а и нешто накупљеног мушког одела подељено је неколицини мушке деце. Хаљине женске кројиле су и шиле саме чланице, па је тако задруга платила само за робу 65 ф. 50 н. и заодела је које тим, које оним поклоњеним оделом 38 женске и 2 мушке деце. Поклонили су одела ове госпође: Евица М. Шилића, Марија Бичанска, Марија Завишићка, Марта Станојевићка, Катица и Христина пл. Новићка, Јулка Политова, Александра Љ. Стефановића и Јелка Рајићка. Узима се на знање и ставља се протоколарна захвала свима чланицама, које су шиле, као и онима, које су поклониле одела за сироту школску децу.

бр. 81. Перовођа извешћује, да су прегледачица Катица пл. Новићка и одборница Марија Завишићка прегледале задружну благајну, упоредили сва примања и издвајања 1887. г.

са дневником, главном књигом и свим документима и нашли све у свом реду. На основу том састављена је годишња билансија по којој су била примања те 1887. године 8975 ф. 19 н. а толика и издавања. Примећује пак, да је задружна благајна морала позајмити од гђе начелнице 50 ф. и од гђе благајкиње 105 ф. 29 н. те је тим подмирила своје издатке за ту годину. Билансија се има штампати и уз позив доставити свима чланицама а благајкиња се упућује да има веровницама позајмљену своту од 155 ф. 29. вратити првом приликом.

бр. 82. Начелница позива одбор, да састави за скупштину предлог прорачуна за идућу 1888. годину. Предлог прорачуна за 1888 г. саставља се у овом:

I. Примање:

1. Од чланарине	600 ф. —
2. „ забаве	200 ф. —
3. „ добровољних прилога	100 ф. —
4. „ кирије кућевне	910 ф. —
	<hr/>
	Свега 1810 ф. —

II. Издавање:

1. На дуг од 1887. г.	155 ф. 29 н.
„ „ отплату дуга за кућу	400 ф. —
3. „ интерес за преостали дуг	120 ф. —
4. „ кућев. препис. пристојбу	192 ф. —
5. „ еквивалент	45 ф. —
6. „ порез	80 ф. —
7. „ репарацију куће	50 ф. —
8. „ потпору сирот. приправ.	250 ф. —
9. „ пот. сирот. раден. учен.	100 ф. —
10. „ одело сироте школ. деце	150 ф. —
11. „ милостиње у течају год.	80 ф. —
12. „ божићне милостиње	100 ф. —
13. „ штампу и послугу	50 ф. —
14. „ поштарину	10 ф. —
15. „ друге разне потребе	20 ф. —
	<hr/>
	Свега 1802 ф. 29.

Кад се одузме ово издавање од примања показује се сувишак од 7 ф. 71 н., који ће се капитализирати. Отплата дуга на кућу сматра се као капитализирање те по томе ипак $\frac{1}{3}$ прихода долази у смислу задружних правила на приплод фонда.

Кућа представља капитал од 10.000 ф. Дуг на кућу износи данас 1928 ф. 57 н. Те се тако показује фонд 8071 ф. 42 н.

П О З И В

у редовну главну скупштину „добротворне задруге Српкиња Новосаткиња“ која ће се држати у дворани срп. више дев. школе у недељу 3. (15.) јан. 1888 у 2¹/₂ сата после подне.

Предмети: 1. Оверовљење задругарица. — 2. Читају се имена родовних и помажућих чланица. — 3 Читају се имена умрлих задругарица. — 4. Извештај одбора о своме раду за 1887. год. — 5. Извештај прегледачица о стању благајне. — 6. Предлог одбора за прорачун 1888. год. — 7. Избор: а) начелнице, б) подначелнице, в) перовође, г) благајкиње д) три прегледачице рачунск, њ) половине одборница, е) и три скупштинарке за оверовљење записника скупштинског. — 8. Нови предлози задругарица.

У Новом Саду, 3. јан. 1888. (22. дец. 1887.)

Арх. Варађанин с. р. Јулка Радовановићка с р. перовођа. начелница

Примедба. Прошле 1886. године било је са покојницама свега 180 чланица, а ове 1887. год. са покојницама има 174, дакле у 6 мање. — Уписало се ове године нових 10; а иступи-ло од старих 11 чланица.

ПРЕГЛЕД РАЧУНА ЗАДРУЖНОГ ЗА Г. 1887.

Примање:

т. бр.	ПРЕДМЕТ	ФОР.	Н.	ФОР.	Н.
1	Готовина од 1. јан. 1887. г.			7427	49
2	Добровољни прилози:				
	а) од срп. задр. за међусобно помагање и штедњу	50	—		
	б) легат покојне Ане Кодине	50	—		
	в) од 5 чланица: Милеве Дунђерске из Сентомаша, Милеве Вујичићке, Нине Николићке, Марије Јоцићке, Марије Димитријевићке по 1 фор.	5	—	105	—
3	Од чланарине:				
	а) од 166 редовних чланица по 4 фор.	664	—		
	б) од 3 упокојене чланице	5	—		
	в) од 2 подпомаж. чланице	3	—		
	г) од 9 ново уписаних чланица по 1 ф. уписине	9	—	681	—
4	Од продатих старих дасака			1	—
5	Од кирије кућевне			424	16
6	Од интереса на улоге 1887.			181	25
7	Зајам.			155	29
	СВЕГА			8975	19

Издавање:

т. бр.	ПРЕДМЕТ	ФОР.	Н.	ФОР.	Н.
1	На 11 приправница и 1 раделичку ученицу као припомоћ			304	—
2	На Милостиње:				
	а) разне поједине милостиње у течају год. 1887.	44	40		
	б) милостиње о божићу	60	—		
	в) одело сироте школске деце	65	50	169	90
3	На награду А. Сандићу за састављање штатута			100	—
4	На чланство месном ватрогасном друштву			4	—
5	За кућу задружну отплаћено	7239	12		
6	На огласе за станове у кући задружној.			6	10
7	На репарацију куће	1014	30		
8	На трошак око преписа куће	35	10		
9	На порез за кућу	52	75	8347	37
0	На поштарину и ситнице			4	42
11	На послугу			20	—
12	На штампу			25	50
	СВЕГА			8975	19

Прегледале, с рачунима и књигама сравниле и за добро и уредно нашле.

У Новом Саду 1. јан. 1888. (22. дец. 1887.)

Катица ил. Новићка с. р. Марија Завишићка с. р.

П.

Румљанкиња

Записник седнице од 10. новембра 1887. држане од одбора српске женска добротворне задруге у Руми.

Присутне: Председница задруге гђа Николајевић, Даница Димитријевића, Драга Маринковић, Елисавета Ђуришић, Ана Стајић, Кристина Јовановић, Љубица Максимовић, Ана Путник, Ана Војновић и Емилијна Матић. Перовођа: Др. Душан Ј. Дима саветујући члан.

1. Благајница гђа Драга Маринковић поднаша рачун о последњој томболи, који гласи:

а). За улазнице	35 ф. 10
в). Добровољних прилога	22 ф. 60
с). За карте при томболи	95 ф. 20
Укупно	152 ф. 90
Расход	56 ф. 70
Чист приход	96 ф. 20

Узима се на повољно знање.

2. Благајница поднаша рачун о издатим новцима за набаву одела и обућа за школску

дјецу за г. 1887 свега 117 ф. 22 новч. Прима се на знање.

3. Читају се имена приложника предмета за томболу и имена добровољних приложника у новцу. — Прима се на знање.

4. Избор двеју чланице, које ће предплату купити за IV. четврт г. 1887. Примиле се за скупљачице: гђе Ем. Матић и Љубица Максимовић.

5. Перовођа задруге предлаже да се захвалница прилагачима изрече у „Женском Свету“ и рачун објави. Прима се једногласно

6. Председница јакља, да је сав годишњи трошак за кореспонденцију задруге, као папир, куверти, биљеговина и т.д. сама подмиривала, да је један примерак „Женског света“ поклонила једној ученици ове године, те да ће и идуће године опет поклонити. Изриче јој се топла захвалност. Закључено и подписано.

Др. Душан Ј. Дима.

као перовођа

III.

Вршчанака.

Добротворна Задруга Српкиња Вршчанака приредила је 3/15. децембра пр. год. задружну вечеру под улазницом Вечера је била лепо посећена и пало је на каси 80 фор. чисте хасне, које ће се употребити на одело сироте школске деце.

Потписани српски учитељски збор, уважавајући и високо ценећи наше школске великане, приређује на дан св. оцаца т. ј. 20-ог децембра по ст. кал. о. г. у 11 сати пре подне „Парастос“, неумрлом оцу и творцу новије школе, верном и ревном апостоли св. Саве

ДР. ЋОРЋУ НАТОШЕВИЋУ

бившем: главном шк. референту, врховном надзорнику свију српских вероисповедних школа у митрополији Карловачкој; претседнику „српске матице“ правом члану вис нар. шк савета, неуморном српском књижевнику и т. д.

Да би парастос покојнику у цркви а за овим тужна свечаност у школи што сјајнија била, учтиво се позивате, да на поменутим свечаностима присуствовати изволите. — У Ст. Паланци, 14. дец. 1887 год.

Српски учитељски збор.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Велика српска народна лира са 1600 песама: даворја, јуначких, родољубних, љубавних, сватовских, бачванских, банатских, позоришних и словенских. Издање срп. књижаре и штампарије Браће М. Прповића у Новоме Саду 1887. (Цена се не зна). У књизи су напред слике ове: Владика Лукијан Мушички, Јован Хаџић-Светић, Др. Јован Суботић, Владика Петар Петровић Његуш, Др. Светозар Милетић, Владика Никанор Грујић, Прота Ваенлије Живковић, Бранко Радичевић, Љубомир II. Ненадовић, Змај Јован Јовановић, Стеф. Владислав Каћански, Др. Лаза Костић, Ђура Јакшић, Кнез Никола I., Мита Поповић, Милорад II. Шапчанин, Јован Грчић-Миленко, Коста Трифковић, Милан Кујунџић-Абердар и Војислав Илић.

Песник и свет од Јосифа Крашевскога роман у два дела с пољскога превео Рајко, друго издање. Издање срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Нов. Саду 1887. Цена 80 н.

Патница. Роман од Јакова Игњатовћа I. и II. књига. — У Новоме Саду. Штампарија А. Пајевића 1888.

Овај ће роман изићи у три свеске, сваки по 10 штампаних табака и свакој појединој свесци остаје цена 60 н. Имена претплатника и претплатница штампаће се у последњој свесци. Новци и имена шаљу се поменутој штампарији, која ће сваком књиге слати.

Српска Историја изведена у петнаест слика за срп. основне народ. школе. Панчево 1888. Накладом књижаре Браће Јовановића. Цена 20 н. — Препоручујемо школама и учитељима нашим.

Разне српске народне песме сакупио по Боци Которској и околини дубровачкој и тумач додао Милан Осветник. Издање срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новоме Саду 1888. Цена 75 новчића.

Живот и обичаји Срба-Граничара. Сакупио и за штампу приредио Никола Беговић. У Загребу тискареки завод „Народних новина“ 1887. Књига се ова добива само код писцу у Гор. Карловцу (Хрватска.) За г. г. претплатнике цена је 60 новч, и 20 новч. за поштарину

Мој џеп, шаљива игра у три чина написао Мита Калић. На свет издаје управа срп. народ. позоришта, свеска 23. У Новоме Саду, трошком књижаре Браће М. Поповића 1887. Цена 30 новч.

Приповетке Хенриха Шенкјевића с дозволом нишчевом превео с пољског Рајко Садражај: I. Стари слуга; II. Цртице угљеном; III. За хлебом; IV Из паметара познањског учитеља. Издање срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Нов Саду 1888. Цена 90 н.

Велики календар за зид, за годину 1888. Издање српске књижаре и Штампарије Браће М. Поповића у Нов. Саду. Цена 50 новч. Уз овај календар има и Таблица за проучавање камате. Термини свих великих аустро-угарских зајмовних сређака; таблица за наплаћивање биљеговине, поште и телеграфије.

ОДГОВОРИ:

Гђици **К. Ц. Чачак.** Послали сте нам само 1. 2. 5. 6. и 7. табак Ваших уломака, а 3. и 4. не, те не можемо да видимо и упознамо ствар.

Примићемо и забавне ствари у лист, само оне морају бити поучне и, што је најглавније, кратке, да се сваки предмет доврши у једном, највише у два броја, јер иначе изгуби у дугом размаку своју вредност и најбоља ствар.

Мислили смо и сами на разграњивање садржаја, ал нам је за сад скучен простор листа.

Г. Станку у С. Доносимо у овом броју чланак истог садржаја, па смо оставили Ваш за доцније доба.

Г. Д. Д. Јовановићу Брод. Не знамо за какво чланство шаљете 1 ф. молимо, да означите.

Гђици Милки Јовановића Приједор. За наш

лист плаћа се само предплата од 1 ф. годишње, других прилога нема, за то хвала Вам на доброј вољи!

Гђи Е. С. у С. хвала Вам на извештају!

Г. В. Марковићу, Митровица. Ми смо редовно, слали лист на адресу покојне Ивановићке и није враћан натраг. Молим да се распитате на пошти, које примао лист, па да узмете и пошљете г. Ивановићу. Поздрав!

ИСПРАВКА

У последњем броју нашег листа од прошле године стоји *погрешно* наштампано међу прилозима за глуво-нему ученицу Јелку Михајловићеву из Карлова 150 фор. и 60 н. а *шреба* 105 ф. и 60 нов.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Отварамо овим бројем нову претплату на наш лист за 1888. г.

Цену задржавамо исту, а означена је у оглављу.

Молимо врло лепо све наше добротворне задруге и све пријатеље и пријатељице ове ствари, да се заузму и да што пре покупе и пошљу претплату, јер смо ради да сазнамо одмах у почетку, колико ћемо примерака штампати.

Листови, њихов опстанак и напредак, зависи највише од скупљача и скупљачица, па на њих се и њихово родољубље највише и ослањамо.

Скупљачима и скупљачицама уступамо и од ове мале претплате 10% у новцу или десети примерак листа бесплатно.

Чудимо се, да су нам Српкиње по варошима, тако хладне и немарне према овој ствари. Изгледа, да је тамо најмање родољубља, где је највише интелигенције, јер има наших богатих, многољудних вароши и варошица — част и поштење онима, где постоје задруге наше — које броје тек по 2—3 највише 10 претплатница, а има малих села, које по 20 и више претплатника имају. То је заиста жалосна појава за наше друштвене прилике. Та ако тим отличним госпођама и није стало до читања српских листова, и ако их баш ни мало не заноси српска мисао, а оно бар поноса и имена свога нека жртвују годишње по 1 ф. да им српско друштво може на столу бар видети међу овим млогим и скупим туђим листова и овај једини и најјевтинији српски женски лист с ове стране. Толико љубави за своје валда можемо тражити и од најотменијих наших Српкиња!

Јављамо, да имамо на расположењу од прошле године све бројеве овог листа у 60—70 примерака. Ако би ко желео, може добити све бројеве по 1 ф. или 2½ динара.

Шаљемо овај број свима досадањим претплатницима и молимо их, да се пожуру с претплатом; *ако не мисле држати даље лист, молимо, нека нам у истом крстоилешу одмах враће лист, да се знамо равнаши.*

За Београд, и за унутрашњост Србије прима претплату београдска књижара г. Велимира Валожича, а за Крагујевац тамошња књижара г. М. М. Лукића.

У Новоме Саду 1. јануара 1888.

Уредништво.

САДРЖАЈ: 1. Сретно ново лето! — 2. На бадњи дан, песма од Лазе Николића. — 3. Наши божићни обичаји. — 4. Српске матере и српски народни језик, од Љ. Л. — 5. Пријатељска писма, од Др. М. Ј. В. — 6. Листићи. — Из просвете. — За домаћице. — Разно. — 7. Рад добротворних задруга. — Новосаткиња. — Румљанкиња. — Вршчанака. — Нове књиге и листови. — Одговори. — Исправак. — Позив на претплату.

Власник: Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња. — Издаје и уређује: Аркадија Варађанин.